

Міністерство освіти і науки України
Чернігівський національний педагогічний університет
імені Т. Г. Шевченка

Психолого-педагогічний факультет

Кафедра українознавства, політології і соціології

Гапоненко Д. І.

СОЦІОЛОГІЯ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

для гуманітарних і природничих факультетів
Чернігівського національного педагогічного
університету імені Т. Г. Шевченка

2-ге видання, перероблене і доповнене

Чернігів – 2013

УДК 316 (073)
ББК С5р30
Г 19

Г 19   **Гапоненко Д. І.**
Соціологія. Навчальна програма для гуманітарних і природничих факультетів Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка / Д. І. Гапоненко. – 2-ге вид., перероб. і доповн. – Чернігів, 2013. – 32 с.

ББК С5р30
УДК 316 (073)

Рецензенти: *Половець В. М.,*
доктор історичних наук, професор,
зав. кафедри українознавства, політології і соціології;

Скребець В. О.,
доктор психологічних наук, професор,
зав. кафедри екологічної психології та психічного здоров'я.

Рекомендовано до друку рішенням ради психолого-педагогічного факультету Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка (протокол № 2 від 30 вересня 2013 р.)

ЗМІСТ

МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ „СОЦІОЛОГІЯ”	4
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ „СОЦІОЛОГІЯ”	5
ПРОГРАМА	6
Модуль І. ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ ТА ІСТОРІЯ СОЦІОЛОГІЇ	6
Змістовий модуль 1. Соціологія як суспільна та гуманітарна наука	6
Змістовий модуль 2. Історія розвитку соціології	6
Змістовий модуль 3. Суспільство як соціокультурна реальність	7
Змістовий модуль 4. Соціальна структура суспільства	8
Змістовий модуль 5. Особистість в системі соціальних зв'язків	8
Модуль ІІ. СПЕЦІАЛЬНІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ	8
Змістовий модуль 6. Соціологія девіантної поведінки	9
Змістовий модуль 7. Соціологія освіти	9
Змістовий модуль 8. Соціологія сім'ї та шлюбу	10
Змістовий модуль 9. Соціологія конфлікту	10
Змістовий модуль 10. Соціологія громадської думки ...	10
Змістовий модуль 11. Соціологія праці	11
Модуль ІІІ. МЕТОДОЛОГІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	12
Змістовий модуль 12. Соціологічне дослідження як вид наукового пізнання. Методи збору та аналізу соціологічної інформації	12
ЛІТЕРАТУРА	14
Загальна література	14
Література до змістових модулів	18

МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ КУРСУ „СОЦІОЛОГІЯ”

Викладання курсу „Соціологія” підпорядковане підвищенню професійної підготовки випускників педагогічного університету, які повинні бути не тільки фахово підготовленими, але і соціально компетентними людьми, які знають закони соціальної організації та розвитку суспільних змін. Соціологічне знання – це універсальне знання, яке дозволяє сповна враховувати соціальні наслідки будь-якої поведінки, підвищувати ефективність власної діяльності і зменшувати можливість помилок.

Мета викладання курсу полягає в ознайомленні студентів із специфікою соціології як науки, її структурою та функціями, історією її виникнення та особливостями розвитку в Україні. Серед основних проблем, які розглядаються в курсі „Соціологія” можна виділити наступні:

- поняття суспільства як цілісної системи, його структури і окремих елементів;
- соціальні механізми функціонування і розвитку суспільства;
- проблеми суспільних відносин соціальних спільнот, особистості в соціології;
- окремі спеціальні соціологічні теорії;
- методологія і технологія прикладних соціологічних досліджень.

У результаті вивчення курсу в студентів має сформуватися розуміння реальних суспільних процесів в українському суспільстві та в світі загалом. Крім того, студенти мають оволодіти діалектикою соціологічного аналізу соціально-політичних, економічних і соціальних відносин, а також набути навичок проведення соціологічних досліджень для використання їх у педагогічній роботі.

Дана програма є базовою. Усі матеріали підготовлені з урахуванням вимог Міністерства освіти і науки України і досвіду викладання соціології у Чернігівському національному педагогічному університеті імені Т. Г. Шевченка.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ „СОЦІОЛОГІЯ”

Всього – 54 год., лекц. – 26, семін. – 12,
сам. роб. – 16 год.

Теми	Лекції	Семінари	Самостійна робота
Модуль I. Теорія, методологія та історія соціології			
Змістовий модуль 1. Соціологія як суспільна та гуманітарна наука.	2	2	
Змістовий модуль 2. Історія розвитку соціології.	2	2	2
Змістовий модуль 3. Суспільство як соціокультурна реальність.	2	1	1
Змістовий модуль 4. Соціальна структура суспільства.	2	1	1
Змістовий модуль 5. Особистість у системі соціальних зв'язків.	2	2	1
Модуль II. Спеціальні соціологічні теорії.			
Змістовий модуль 6. Соціологія девіантної поведінки.	2		1
Змістовий модуль 7. Соціологія освіти.	2	2	2
Змістовий модуль 8. Соціологія сім'ї та шлюбу.	2	2	2
Змістовий модуль 9. Соціологія конфлікту.	2		2
Змістовий модуль 10. Соціологія громадської думки.	2		2
Змістовий модуль 11. Соціологія праці.	2		
Модуль III. Методологія і технологія соціологічних досліджень			
Змістовий модуль 12. Соціологічне дослідження як вид наукового пізнання. Методи збору та аналізу соціологічної інформації	4		2
Всього	26	12	16

ПРОГРАМА

Модуль I. ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ ТА ІСТОРІЯ СОЦІОЛОГІЇ

Змістовий модуль 1. *Соціологія як суспільна та гуманітарна наука*

Поняття соціології. Основні підходи до розуміння суспільства і людини. Суспільство і соціологія. Предмет і об'єкт пізнання соціології. Закони і категорії соціології. Відмінність соціології від інших наук про суспільство. Місце соціології в структурі сучасного знання.

Структура соціологічного знання: загальні соціологічні теорії, спеціальні соціологічні теорії (теорії середнього рівня), емпіричні соціологічні дослідження (фундаментальні, прикладні, теоретичні, емпіричні).

Функції соціології. Її роль і значення в науковому забезпеченні розвитку суспільства, а також підготовці молодих спеціалістів.

Методи соціологічного пізнання. Загальнофілософські методи (діалектичний, позитивний, прагматичний підходи). Загальнонаукові методи (метод системного аналізу, синтез, індукція, дедукція, структурно-функціональний, логіко-математичний, статистичний, спеціальні соціологічні методи (аналіз документів, спостереження, опитування, соціальний експеримент).

Зростання ролі соціології в сучасних умовах в Україні.

Змістовий модуль 2. *Історія розвитку соціології*

Соціальні та теоретико-методологічні умови виникнення соціології. Розвиток поглядів на людину і суспільство. Протосоціологічний період у розвитку соціальних знань (соціологічна думка Стародавнього Сходу і періоду Античності, соціологічні погляди у період Середньовіччя і епохи Відродження, Просвітництва). Становлення соціології як самостійної науки. О.Конт – засновник соціології. Позитивізм. Класифікація наук та

місце в ній соціології. Соціальна статика і соціальна динаміка. Закон трьох стадій.

Класичний період у розвитку соціології (друга половина XIX – початок XX ст.). Натуралістичний напрямок у соціології. Еволюційна соціологія Г. Спенсера. Соціальний дарвінізм. Географічна, геополітична і расово-атропологічна школи. Психологічна тенденція в соціології. Соціологічна школа Е. Дюркгейма. Соціальні факти. „Соціологізм”. Соціальна солідарність та аномія. Самогубство як соціальне явище та його причини. Розуміюча соціологія М. Вебера. Поняття соціальної дії та її типи. Соціологічна концепція марксизму та її критичний аналіз.

Особливості сучасної зарубіжної соціології. Основні парадигми сучасного соціологічного знання. Структурний функціоналізм. Соціологія конфлікту. Символічний інтеракціонізм. Феноменологічна соціологія. Соціологія П. Сорокіна і його внесок у розвиток науки. Емпірична соціологія і її основні школи.

Розвиток вітчизняної соціологічної думки. Протосоціологічні погляди часів Київської Русі і козацької доби. Соціальна філософія Г. Сковороди. Початок української соціології (С. Подолінський, М. Драгоманов, М. Ковалевський, М. Грушевський, В. Липинський, М. Шаповал).

Особливості розвитку соціології за радянських часів. Дії сталінського режиму в сфері соціогуманітарних наук. Криза соціології. Сучасна соціологія в Україні.

Змістовий модуль 3. *Суспільство як соціокультурна реальність*

Еволюція уявлень про суспільство і теорії його походження. Сутність поняття „суспільство”. Основні ознаки суспільства. Традиційне суспільство, індустріальне суспільство, постіндустріальне суспільство.

Системний підхід до суспільства в соціології. Специфіка суспільства як системи. Механізми регулювання соціальних зв’язків у суспільній системі. Культура та її роль у суспільстві.

Зміст основних елементів соціальної системи (соціальні групи, соціальні інститути, соціальні організації). Загальна характеристика сучасного українського суспільства.

Змістовий модуль 4. Соціальна структура суспільства

Поняття соціальної структури. Основні елементи соціальної структури.

Методологічні підходи до аналізу соціальної структури суспільства в соціології. Теорія соціальної стратифікації. Соціальна мобільність: поняття, види. Поняття маргіальності в соціології.

Соціально-класова структура сучасного суспільства, тенденції її розвитку. Зміни соціально-класової структури в епоху НТР. Поява нових соціальних груп і верств.

Особливості соціально-класової структури та соціально-демографічної ситуації в Україні. Поляризація українського суспільства. Проблеми формування середнього класу в Україні.

Змістовий модуль 5. Особистість у системі соціальних зв'язків

Поняття „людина”, „індивід”, „особистість” у гуманітарних науках. Поняття особистості в соціології. Основні проблеми соціології особистості. Значення біологічних, психологічних чинників у формуванні індивідуальності особистості.

Взаємини особистості і суспільства. Особистість у системі соціальних зв'язків. Формування особистості в процесі соціалізації, соціальної адаптації та інтеріоризації. Інститути і агенти соціалізації. Різновиди соціалізації. Самовиховання особистості. Ресоціалізація особистості в перехідних суспільствах.

Соціологічна структура особистості. Соціальні статуси, соціальні ролі, соціальна спрямованість. Автономія особистості в системі соціальних ролей. Рольові конфлікти.

Соціальна діяльність і соціальна поведінка особистості. Механізми детермінації соціальної поведінки особистості (соціальні потреби, інтереси, ціннісні орієнтації, мотиви, соціальні норми).

Потреби, інтереси, мотиви і цінності. Соціальна типологія особистості. Значення застосування типологізації для вирішення конкретних соціальних проблем.

Модуль II. СПЕЦІАЛЬНІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ

Змістовий модуль 6. *Соціологія девіантної поведінки*

Проблема девіантної поведінки в суспільстві. Сутність девіації. Фактори, що спричиняють девіацію. Підходи до пояснення причин девіантної поведінки. Теорії девіації. Соціологічне пояснення девіації. Класифікація девіантних вчинків. Соціальна аномія, чинники її виникнення і розвитку.

Соціальні відхилення як дослідницька проблема. Шляхи подолання і корекції девіації. Соціальний контроль як механізм соціальної регуляції поведінки людей і підтримання суспільного порядку.

Девіантна поведінка в середовищі школярів. Мікросередовище і його вплив на девіантну поведінку.

Окремі прояви девіантної поведінки в сучасному українському суспільстві (алкоголізм, наркоманія, злочинність, жебрацтво, суїцид, проституція тощо). Маргіналізація суспільства як фактор поширення девіантної поведінки.

Змістовий модуль 7. *Соціологія освіти*

Статус, предмет і об'єкт соціології освіти. Специфіка соціологічного вивчення сфери освіти, її відмінність від вивчення проблем освіти в педагогіці, психології тощо.

Система освіти як соціальний інститут, її функції та структура. Динаміка взаємодії освіти і суспільства. Безперервна освіта як суспільна потреба.

Освіта як засіб розвитку людини, її підготовки до соціальної діяльності. Проблеми реформування сучасної освіти та її прогресивного розвитку. Система освіти за кордоном. Альтернативна освіта в сучасних умовах.

Проблемні аспекти сфери освіти та необхідність їх соціологічного вивчення.

Змістовий модуль 8. Соціологія сім'ї та шлюбу

Сім'я як складний соціальний феномен. Визначення сім'ї та шлюбу. Історичні типи та форми сімейно-шлюбних відносин (нуклеарна і розширена, моногамія і полігамія, патріархальна і матріархальна тощо). Нестандартні сім'ї.

Основні категорії: структура сім'ї, умови життя, спосіб життя і ін. Соціальні функції сім'ї. Сім'я як соціальний інститут і мала соціальна група. Специфіка вивчення сім'ї в соціології.

Особливості розвитку сімейно-шлюбних відносин у сучасних умовах. Зростання індивідуально-особистісної значимості сім'ї. Основні тенденції розвитку сім'ї як малої соціальної групи. Деінституціалізація сучасної сім'ї.

Роль соціальної політики держави у зміцненні сімейно-шлюбних стосунків. Соціальні програми допомоги сім'ї в Україні.

Проблеми розвитку сім'ї в сучасних умовах. Соціальні фактори формування і становлення моделей сім'ї. Студентська сім'я та її проблеми. Стан і тенденції розвитку сучасної сім'ї в Україні. Демографічний аспект та загальний стан шлюбних взаємин. Цивільний шлюб. Шлюбний контракт.

Змістовий модуль 9. Соціологія конфлікту

Конфлікт як соціальне явище: поняття, природа і функції в суспільстві. Предмет і категорії соціального конфлікту. Історія становлення соціології конфлікту. Основні концепції соціального конфлікту. Типологія конфліктів.

Структура, причини і механізми соціального конфлікту. Попередження та вирішення конфліктів.

Соціальні конфлікти в сучасній Україні. Можливі конфліктні ситуації між учнями і вчителями. Шляхи їх подолання. Конфлікти у молодіжному середовищі.

Змістовий модуль 10. Соціологія громадської думки

Громадська думка як об'єкт соціологічного дослідження. Поняття громадської думки. Громадська думка як специфічний прояв свідомості і поведінки людей, її відмінність від оцінного судження, знання, переконання, настрою. Історія становлення громадської думки як соціального інституту.

Функції громадської думки. Критерії та показники її зрілості.

Шляхи вираження і формування громадської думки. Умови формування громадської думки. Види вираження громадської думки. Канали вивчення громадської думки.

Досвід вивчення громадської думки в різних країнах. Теоретичні та практичні аспекти громадської думки в зарубіжній та вітчизняній соціології. Значення громадської думки в соціальному житті суспільства. Особливості вияву громадської думки в сучасній Україні.

Змістовий модуль 11. Соціологія праці

Об'єкт, предмет, категорії і функції соціології праці. Соціальна сутність праці. Специфіка соціологічного підходу до вивчення праці. Роль і місце праці в суспільстві. Праця і розвиток особистості. Праця і культура. Людина в управлінні трудовою діяльністю.

Формування соціологічних ідей про працю.

Соціальні аспекти трудових відносин. Роль соціології та соціолога в оптимізації структури і функціях трудових колективів, у вирішенні проблем виробничих і соціально-психологічних відносин, у т. ч. зняття соціальних конфліктів.

Теорія мотивації у зарубіжній літературі. Теорія людських стосунків: її сутність і значення для розвитку соціології праці і суспільства. Вітчизняна соціологія праці та зайнятості: історія та сучасність.

Соціологія вчительської праці. Мотивація педагогічної діяльності. Професійна, організаційна, соціально-психологічна і моральна специфіка педагогічної праці. Природа конфліктних ситуацій у сфері освіти та методи їх розв'язання.

Модуль III. МЕТОДОЛГІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Змістовий модуль 12. Соціологічне дослідження як вид наукового пізнання. Методи збору та аналізу соціологічної інформації

Поняття соціологічного дослідження. Соціальне і соціологічне дослідження. Типологія соціологічних досліджень: фундаментальне, прикладне, теоретичне, емпіричне. Види соціологічних досліджень: пошукове і пілотажне, описове, аналітичне.

Програма соціологічного дослідження як базовий документ, що містить теоретико-методологічні, методичні, процедурні та організаційні основи проведення соціологічного дослідження. Програма як теоретична розробка підходів та шляхів отримання нового спеціального знання для управління соціальними процесами, необхідна умова забезпечення його достовірності. Роль програми в організації і проведенні соціологічного дослідження. Основні функції програми у соціологічному дослідженні: методологічна, методична, прогнозна, організаційно-технологічна. Компоненти методологічного розділу програми соціологічного дослідження: пошук проблемної ситуації, формулювання та обґрунтування проблеми, визначення об'єкту і предмету, розробка мети і завдань, інтерпретація та операціоналізація основних понять, системний аналіз об'єкту дослідження, формулювання гіпотез.

Поняття методу, техніки, методики, та процедури соціологічного дослідження. Класифікація методів збору соціологічної інформації: опитування, аналіз документів, спостереження, експеримент. Особливості кількісних і якісних стратегій збору соціологічної інформації.

Необхідність використання вибірки в соціології. Зміст і основні категорії вибіркового методу. Типи вибірки: імовірнісні, неімовірнісні, комбіновані. Визначення об'єму вибірки. Вибірка і проблема репрезентативності.

Особливості підготовки зібраної первинної соціологічної інформації до обробки: контроль змісту, наскрізна нумерація,

комп'ютерний макет, завантаження емпіричної фактури. Лінійні розподілення і таблиці сполучення. Додаткові методи обробки соціологічної емпіричної інформації. Загальна характеристика комп'ютерних програм для обробки соціологічної інформації. Якісний аналіз отриманої числової інформації.

ЛІТЕРАТУРА

Загальна література до курсу

1. Арутюнян Ю. Этносоциология: Учеб. Пособие для вузов / Ю. Арутюнян, Л. Дробужева, А. Сусоколов. – М., 1999.
2. Берлач А. Конфліктологія. Навчальний посібник для дистанційного навчання / А. Берлач, В. Кондрюкова. – К., 2007.
3. Бурлачук В. Біля витоків соціологічної думки в Україні / В. Бурлачук, М. Молчанов, В. Степаненко. – К., 1995.
4. Вербець В. Соціологія. Навчальний посібник / В. Вербець, О. Субот, Т. Христюк. – К.: Кондор, 2009 – 550 с.
5. Волков Ю. Социология: Учебник для вузов / Ю. Волков, И. Мостовая. – М., 1998.
6. Гавриленко І. Соціологія освіти. Навчальний посібник / І. Гавриленко, О. Скідін. – Запоріжжя, 1998.
7. Гіденс Е. Соціологія. /Пер. з англ. / Е. Гіденс. – К., 1999.
8. Головаха Є. Тенденції розвитку українського суспільства (1994 – 1997) / Є. Головаха, Н. Паніна. – К., 1998.
9. Городяненко В. Социологический практикум: Учеб.-метод. Пособие / В. Городяненко. – К., 1999.
10. Дворецкая Г. Социология труда / Г. Дворецкая, В. Махнарьлов. – К., 1990.
11. Дюркгейм Э. Социология, её предмет, метод, предназначение / Э. Дюркгейм. – М., 1995.
12. Економічна соціологія. Навчальний посібник / за ред. В. М. Ворона, В. Є. Пилипенка. – К., 1997.
13. Захарченко М. Історія соціології: Від античності до поч. ХХ ст. / М. Захарченко, О. Погорілий. – К., 1993.
14. Зборовский Г. Общая социология: Курс лекций / Г. Зборовский. – Екатеринбург, 1999.
15. Здравомыслов А. Социология конфликта / А. Здравомыслов. – М., 1995.
16. Капитонов Э. Социология ХХ в.: История и технология / Э. Капитонов. – Ростов-на-Дону, 1996.
17. Кон И. Социология личности / И. Кон. – М., 1967.
18. Конечкая В. Социология коммуникаций / В. Конечкая. – М., 1997.

19. Краткий словарь по социологии. – М., 1989.
20. Кравченко А. Социология. Учебник для вузов / А. Кравченко. – М., 2001.
21. Кузьменко Т. Соціологія. Навчальний посібник / Т. Кузьменко. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 320 с.
22. Лукашевич М. Соціологія: Загальний курс / М. Лукашевич, М. Туленков. – К., 2004.
23. Лукашевич М. Соціологія: Базовий курс / М. Лукашевич, М. Туленков. – К., 2005.
24. Мангейм К. Человек и общество в век преобразования / К. Мангейм. – М., 1991.
25. Махаев Р. Основы социологии и политологии: учебник для учащихся средних профессиональных учебных заведений / Р. Махаев. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. – 495 с.
26. Мірчук І. Соціологія: методичні матеріали до самостійної роботи студентів / І. Мірчук, С. Щудло. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2012. – 90 с.
27. Мертон Р. Социальная теория и социальная структура / Р. Мертон. – К., 1996.
28. Нечаев В. Социология образования / В. Нечаев. – М., 1992.
29. Общественное мнение и власть: механизмы взаимодействия / под ред. Ручки А. А., Оссовского В. Л., Матусевича В. А. – К., 1993.
30. Павліченко П. Соціологія. Навчальний посібник / П. Павліченко, Д. Литвиненко. – К., 2000.
31. Павленок П. Социология: Учебное пособие / П. Павленок, Л. Савинов, Г. Журавлев. – 3-е изд. – М.: Издательско-торговая корпорация „Дашков и Ко”, 2010. – 736 с.
32. Паніна Н. Технологія соціологічного дослідження. Курс лекцій / Н. Паніна. – К., 1996.
33. Пилипенко В. Спеціальні та галузеві соціології. Навчальний посібник / В. Пилипенко. – К., 2003.
34. Пірен М. Основы конфликтологии / М. Пірен. – К., 1997.
35. Плахов В. Западная социология. Исторические этапы, основные школы и направления развития (XIX – XX вв.) / В. Плахов. – СПб, 2000.

36. Погорілий О. Соціологічна думка ХХ ст. Навчальний посібник / О. Погорілий. – К., 1996.
37. Подольська Є. Соціологія: 100 питань 100 відповідей. Навчальний посібник / Є. Подольська. – К.: Інкос, 2009. – 352 с.
38. Покровський Н.Одиннадцять заповідей функціоналізму Р. Мертона / Н. Покровський // Социс. – 1992. – № 2.
39. Полторак В. Соціологія. Основи соціології праці та управління / В. Полторак. – К., 1992.
40. Попова І. Соціологія. Пропедевтичний курс / І. Попова. – К., 1996.
41. Ручка А. Очерки истории социологической мысли / А. Ручка, В. Танчер. – К., 1992.
42. Ручка А. Курс історії теоретичної соціології. Навчальний посібник / А. Ручка, В. Танчер. – К., 1995.
43. Сімейний Кодекс України. – К., 2002.
44. Сірий Є. Соціологія: Загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії / Є. Сірий. – К., 2004.
45. Смелзер Н. Социология / Н. Смелзер. – М., 1994.
46. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество / П. Сорокин. – М., 1992.
47. Соціологічна думка України: Навчальний посібник / за ред. М. В. Захарченка, В. Ф. Бурлачука. – К., 1996.
48. Соціологія. Навчальний посібник / За ред. С. О. Макеєва. – К., 1999.
49. Соціологія: навч. посібник для студ. вищ. навч. Закладів / за заг. ред. В. І. Докаша. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. – 360 с.
50. Соціологія: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів – 2-ге вид., доопр., доп / за заг. ред. В. І. Докаша. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2012. – 448 с.
51. Соціологія. Короткий енциклопедичний словник / Уклад. І. В. Волович та ін. – К., 1998.
52. Соціологія. Курс лекцій / За ред. В. М. Пічі. – Львів, 2002.
53. Социология: основы общей теории: учеб. пособие / под общ. ред. А. Ю. Мягкова. – 5-е изд. – М.: Флінта: НОУ ВПО „МПСИ”, 2011. – 256 с.

54. Соціологія. Підручник / За заг. ред. В. П. Андрущенко, М. І. Горлача. – К. – Х., 1998.
55. Соціологія. Підручник / За ред. В. М. Пічі. – Львів, 2004.
56. Соціологія. Підручник / За ред. В. Городяненка. – К., 2002.
57. Соціологія: підручник / За ред. В. Г. Городяненка. – К.: ВЦ „Академія”, 2008. – 544 с.
58. Соціологія. Підручник / За ред. Н. Осипової. – К., 2003.
59. Соціологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [В. І. Волович, М. І. Горлач, В. Г. Кремень та ін.] – [6-те вид.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 808 с.
60. Соціологія у конспективному викладенні: навчальний посібник до занять та модульного контролю знань студентів несоціологічного фаху / В. І. Масальський. – 2-е вид., доопрацьоване. – Донецьк: Юго-Восток, 2010. – 317 с.
61. Социология. Учебник для вузов / за ред. Н. В. Осипова, А. В. Кабыща. – М., 1995.
62. Социология: учебник для вузов / под ред. проф. В. Н. Лавриненко. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. – 448 с.
63. Социология: учебник для студенто вузов / под ред. В. К. Батурина. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. – 487 с.
64. Тадевосян Э. В. Социология / Э. Тадевосян. – М., 1999.
65. Танчин І. Соціологія. Навчальний посібник / І. Танчин. – К., 2007.
66. Танчин І. Соціологія: навч. посібник / І. Танчин. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 351 с.
67. Тощенко Ж. Социология: Общий курс / Ж. Тощенко. – М., 1998.
68. Тощенко Ж. Социология: учебник для студентов, обучающихся по направлению подготовки бакалавров и магистров «Социология» (040100) / Ж. Тощенко. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. – 607 с.
69. Филиппов Ф. Социология образования / Ф. Филиппов. – М., 1991.
70. Фролов С. Социология / С. Фролов. – М., 1996.
71. Черниш Н. Соціологія: Курс лекцій / Н. Черниш. – Львів, 1998.

72. Черниш Н. Соціологія : підручник за рейтингово-модульною системою навчання / Н. Черниш. – 5-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2009. – 468 с.
73. Шафранов-Куцев Г. Социология: курс лекцій: учеб. пособие / Г. Шафранов-Куцев. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Логос, 2011. – 368 с.
74. Штомпка П. Социология социальных изменений. – М., 1996.
75. Юрій М. Соціологія / М. Юрій. – К., 2004.
76. Ядов В. Стратегия социологического исследования: описание, объяснение, понимание социальной реальности / В. Ядов. – М., 1998.
77. Якуба О. Соціологія. Навчальний посібник для студентів / О. Якуба. – Харків, 1996.
78. Яремчик С. Соціологія / С. Яремчук. – Чернівці: Рута, 2007. – 160 с.

Література до змістових модулів

Змістовий модуль 1. *Соціологія як суспільна та гуманітарна наука*

1. Волков Ю. Социология: Учебник для вузов / Ю. Волков, И. Мостовая – М., 1998.
2. Гіденс Е. Соціологія. /Пер. з англ. / Е. Гіденс. – К., 1999.
3. Доган М. Социология среди социальных наук / М. Доган // Социс. – 2010. – № 10. – С. 3 – 14.
4. Дюркгейм Э. Социология, её предмет, метод, предназначение / Э. Дюркгейм. – М., 1995.
5. Капитонов Э. Социология XX в.: История и технология / Э. Капитонов. – Ростов-на-Дону, 1996.
6. К дискуссии о предмете // Социс. – 1991. – №№ 7, 9, 11.
7. Лукашевич М. Соціологія: Загальний курс / М. Лукашевич, М. Туленков. – К., 2004.
8. Павліченко П. Соціологія. Навчальний посібник / П. Павліченко, Д. Литвиненко. – К., 2000.
9. Сірий Є. Соціологія: Загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії / Є. Сірий. – К., 2004.
10. Соціологія. Підручник / За ред. В. Городяненка. – К., 2002.

11. Соціологія. Підручник /За ред. Н. Осипової. – К., 2003.
12. Юрій М. Соціологія / М. Юрій. – К., 2004.
13. Якуба О. Соціологія. Навчальний посібник для студентів / О. Якуба. – Харків, 1996.

Змістовий модуль 2. Історія розвитку соціології

1. Бурлачук В. Біля витоків соціологічної думки в Україні / В. Бурлачук, М. Молчанов, В. Степаненко. – К., 1995.
2. Воронцов А. Теория капитализма Макса Вебера и ее методологическое значение / А. Воронцов, И. Громов // Социс. – 2007. – № 1.
3. Громов И. Методология научного познания и теория ценностей Э.Дюркгейма / И. Громов, В. Лукьянов // Социс. – 2008. – № 11. – С. 123 – 132.
4. Гофман А. Традиционное или рациональное? Интерпретация традиции в творчестве М. Вебера / А. Гофман // Социс. – 2008. – № 4.
5. Дюркгейм Э. Социология, её предмет, метод, предназначение / Э. Дюркгейм. – М., 1995.
6. Ерекешева Л. К анализу социологии религии Э. Дюркгейма / Л. Ерекешева // Социс. – 2008. – № 12. – С. 117 – 126.
7. Захарченко М. Історія соціології: Від античності до поч. ХХ ст. / М. Захарченко, О. Погорілий. – К., 1993.
8. Погорілий О. Соціологічна думка ХХ ст. Навчальний посібник / О. Погорілий. – К., 1996.
9. Ручка А. Очерки истории социологической мысли / А. Ручка, В. Танчер. – К., 1992.
10. Ручка А. Курс історії теоретичної соціології. Навчальний посібник / А. Ручка, В. Танчер. – К., 1995.
11. Симонова О. История социологии XX века: избранные темы: учеб. пособие / О. Симонова. – М.: Университетская книга; Логос, 2012. – 208 с.
12. Сірий Є. Соціологія: Загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії / Є. Сірий. – К., 2004.
13. Соціологічна думка України: Навчальний посібник / за ред. М. В. Захарченка, В. Ф. Бурлачука. – К., 1996.

14. Соціологія. Навчальний посібник / За ред. С. О. Макеєва. – К., 1999.
15. Соціологія. Курс лекцій / За ред. В. М. Пічі. – Львів, 2002.
16. Соціологія. Підручник / За заг. ред. В. П. Андрущенко, М. І. Горлача. – К. – Х., 1998.
17. Соціологія. Підручник / За ред. В. Городяненка. – К., 2002.
18. Танчер В. Українська соціологія – нелегкий шлях до теорії / В. Танчер // Флософська і соціологічна думка. – 1993. – № 11 – 12.
19. Черниш Н. Соціологія: Курс лекцій / Н. Черниш. – Львів, 1998.
20. Юрій М. Соціологія / М. Юрій. – К., 2004.

Змістовий модуль 3. Суспільство як соціокультурна реальність

1. Арсеєнко А. Глобалізація і соціальні зміни та наслідки напередодні ХХІ ст. / А. Арсеєнко // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 1999. – № 1.
2. Головаха Є. Тенденції розвитку українського суспільства (1994 – 1997) / Є. Головаха, Н. Паніна. – К., 1998.
3. Лукашевич М. Соціологія: Загальний курс / М. Лукашевич, М. Туленков. – К., 2004.
4. Лукашевич М. Соціологія: Базовий курс / М. Лукашевич, М. Туленков. – К., 2005.
5. Павліченко П. Соціологія. Навчальний посібник / П. Павліченко, Д. Литвиненко. – К., 2000.
6. Сірий Є. Соціологія: Загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії / Є. Сірий. – К., 2004.
7. Смелзер Н. Социология / Н. Смелзер. – М., 1994.
8. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество / П. Сорокин. – М., 1992.
9. Соціологія. Навчальний посібник / За ред. С. О. Макеєва. – К., 1999.
10. Соціологія. Курс лекцій / За ред. В. М. Пічі. – Львів, 2002.
11. Соціологія. Підручник / За заг. ред. В. П. Андрущенко, М. І. Горлача. – К. – Х., 1998.
12. Соціологія. Підручник / За ред. В. Городяненка. – К., 2002.
13. Соціологія. Підручник / За ред. Н. Осипової. – К., 2003.

14. Тадевосян Э. В. Социология / Э. Тадевосян. – М., 1999.
15. Фролов С. Социология / С. Фролов. – М., 1996.
16. Юрій М. Соціологія / М. Юрій. – К., 2004.
17. Якуба О. Соціологія. Навчальний посібник для студентів / О. Якуба. – Харків, 1996.

Змістовий модуль 4. Соціальна структура суспільства

1. Волков Ю. Социология: Учебник для вузов / Ю. Волков, И. Мостовая. – М., 1998.
2. Гиденс Э. Стратификация и социальная структура / Э. Гиденс // Социс. – 1992. – № 9, 11.
3. Гіденс Е. Соціологія. /Пер. з англ. / Е. Гіденс. – К., 1999.
4. Кон М. Соціальна структура за умов радикальних змін: порівняльний аналіз Польщі і України / М. Кон, В. Хмелько // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 1998. – № 1 – 3.
5. Лукашевич М. Соціологія: Базовий курс / М. Лукашевич, М. Туленков. – К., 2005.
6. Максимов Б. Состояние и динамика социального положения рабочих в условиях трансформации / Б. Максимов // Социс. – 2008. – № 12. – С. 54 – 62.
7. Мертон Р. Социальная теория и социальная структура / Р. Мертон. – К., 1996.
8. Нельга А. Этнический состав и этническая структура общества: попытка уточнения понятий / А. Нельга // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2009. – № 1. – С. 115 – 126.
9. Симончук Е. Классовое действие: тенденции формирования социальных классов в Украине / Е. Симончук // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2011. – № 4. – С. 50 – 97.
10. Сірій Є. Соціологія: Загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії / Є. Сірій. – К., 2004.
11. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество / П. Сорокин. – М., 1992.
12. Соціологія. Навчальний посібник / За ред. С. О. Макеєва. – К., 1999.
13. Соціологія. Курс лекцій / За ред. В. М. Пічі. – Львів, 2002.
14. Соціологія. Підручник / За заг. ред. В. П. Андрущенко, М. І. Горлача. – К. – Х., 1998.

15. Соціологія. Підручник / За ред. В. Городяненка. – К., 2002.
16. Соціологія. Підручник / За ред. Н. Осипової. – К., 2003.
17. Тощенко Ж. Социология: Общий курс / Ж. Тощенко. – М., 1998.
18. Українське суспільство 1992 – 2010. Соціологічний моніторинг / За ред. д. е. н. В. М. Ворони, д. соц. н. М. О. Шульги. – К.: ІС НАНУ, 2010. – 636 с
19. Юрій М. Соціологія / М. Юрій. – К., 2004.
20. Якуба О. Соціологія. Навчальний посібник для студентів / О. Якуба. – Харків, 1996.

Змістовий модуль 5. *Особистість у системі соціальних зв'язків*

1. Злобіна О. Категорія „особистості” у системі понять соціологічної теорії / О. Злобіна // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2000. – № 2.
2. Кон И. Социология личности / И. Кон. – М., 1967.
3. Лукашевич М. Соціологія: Загальний курс / М. Лукашевич, М. Туленков. – К., 2004.
4. Павліченко П. Соціологія. Навчальний посібник / П. Павліченко, Д. Литвиненко. – К., 2000.
5. Смелзер Н. Социология / Н. Смелзер. – М., 1994.
6. Соціологія. Навчальний посібник / За ред. С. О. Макеєва. – К., 1999.
7. Соціологія. Курс лекцій / За ред. В. М. Пічі. – Львів, 2002.
8. Соціологія. Підручник / За ред. В. М. Пічі. – Львів, 2004.
9. Соціологія. Підручник / За заг. ред. В. П. Андрущенко, М. І. Горлача. – К. – Х., 1998.
10. Соціологія. Підручник / За ред. В. Городяненка. – К., 2002.
11. Соціологія. Підручник / За ред. Н. Осипової. – К., 2003.
12. Тадевосян Э. В. Социология / Э. Тадевосян. – М., 1999.
13. Фролов С. Социология / С. Фролов. – М., 1996.
14. Шульга М. Соціальний ареал особистості / М. Шульга // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2002. – № 2.
15. Юрій М. Соціологія / М. Юрій. – К., 2004.
16. Якуба О. Соціологія. Навчальний посібник для студентів / О. Якуба. – Харків, 1996.

Змістовий модуль 6. Соціологія девіантної поведінки

1. Автономов П. „Діти вулиці”: проблеми та профілактика / П. Автономов, Л. Могло // Практична психологія та соціальна робота. – 1998. – № 8.
2. Блинов А. Школа перед лицем алкогольного нашествія / А. Блинов // Педагогіка. – 1993. – № 5.
3. Бояркина Н. Крутые бабки / Н. Бояркин, Т. Викунен // Аргументы и факты. – 1996. – № 1.
4. Габиани А. Наркотики в среде учащейся молодежи / А. Габиани // Социс. – 1990. – № 9.
5. Гіденс Е. Соціологія. /Пер. з англ. / Е. Гіденс. – К., 1999.
6. Гишинский А. Социология девиантного поведения как специальная социологическая теория / А. Гишинский // Социс. – 1991. – № 4.
7. Головаха Є. Тенденції розвитку українського суспільства (1994 – 1997) / Є. Головаха, Н. Паніна. – К., 1998.
8. Грошева И. Социальный контроль в практиках профилактики девиации / И. Грошева // Социс. – 2008. – № 2.
9. Дроздов О. Проблеми агресивної поведінки особистості / О. Дроздов, М. Скок. – Чернігів, 2000.
10. Завадська Н. Проблема самогубства у підлітковому середовищі / Н. Завадська // Соціальний працівник. – 2007. – № 2.
11. Іванова В. Причини та форми агресивної поведінки підлітків / В. Іванова // Практична психологія та соціальна робота. – 2000. – № 5.
12. Кандрычын С. Преступность в ареале “столкновения цивилизаций”: пример Украины и Беларуси / С. Кандрычын // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2010. – № 3. – С. 71 – 83.
13. Кнухова Ж. Аномия и корпоративная девиантность / Ж. Кнухова // Вестник Московского университета. Сер. 18. – 1996. – № 2.
14. Кириченко І. В Україні неминуче молодіють наркомани, курці, алкоголіки / І. Кириченко // Дзеркало тижня. – 2004. – № 42 (жовтень).

15. Ковальова А. Соціальна робота з дітьми, що мають девіантну поведінку / А. Ковальова // Соціальний працівник. – 2007. – № 5.
16. Колчанов Р. Принцы нищих (Нищенство в Германии) / Р. Колчанов // Наша республика. – 1997. – № 10.
17. Лелеков В. Влияние семьи на преступность несовершеннолетних / В. Лелеков, В. Кошелева // Социс. – 2006. – № 1.
18. Лысова А. Насилие на свиданиях в России / А. Лысова // Социс. – 2006. – № 2.
19. Макшанцева Н. Отклонения в поведении подростков / Н. Макшанцева // Социс. – 1992. – № 8.
20. Малець Л. Вуличні банди – чума, що поширюється світом / Л. Малець // Шкільний світ. – 1998. – № 15 – 16.
21. Мертон Р. Социальная структура и аномия / Р. Мертон // Социс. – 1992. – № 3 – 4.
22. Немировский Д. Мотивы противоправных действий молодежи / Д. Немировский // Социс. – 1992. – № 3.
23. Орел М. Смерть як єдина доцільність (суїцид) / М. Орел // Україна молода. – 2001. – 23 травня.
24. Павліченко П. Соціологія. Навчальний посібник / П. Павліченко, Д. Литвиненко. – К., 2000.
25. Пилипенко В. Наркоманія у молодіжному середовищі України / В. Пилипенко, В. Тарасенко // Розбудова держави. – 1997. – № 11.
26. Поволоцкая Л. Киевское нищенство – святое дело / Л. Поволоцкая // Всеукраинские ведомости. – 1996. – № 11.
27. Попов В. Зарубежные исследования молодежного вандализма / В. Попов // Педагогика. – 1997. – № 6.
28. Романенко А. Суицид – проблема социальная / А. Романенко // Черниговский полдень. – 1999. – 10 июля.
29. Смелзер Н. Социология / Н. Смелзер. – М., 1994.
30. Соціологія. Підручник / За ред. Н. Осипової. – К., 2003.
31. Струминський В. Педагогічна пропедевтика асоціального захисту наркологічної ситуації в учнівському осередку / В. Струминський // Рідна школа. – 1997. – № 9.
32. Тадевосян Э. В. Социология / Э. Тадевосян. – М., 1999.

33. Тощенко Ж. Социология: Общий курс / Ж. Тощенко. – М., 1998.
34. Філанчук С. Соціально-психологічний моніторинг рис девіантної поведінки підлітків / С. Філанчук // Соціальний працівник. – 2007. – № 5.
35. Фролов С. Социология / С. Фролов. – М., 1996.
36. Шипунова Т. Проблема синтеза теории девиантности / Т. Шипунова // Социс. – 2004. – № 12.
37. Якуба О. Соціологія. Навчальний посібник для студентів / О. Якуба. – Харків, 1996.

Змістовий модуль 7. Соціологія освіти

1. Алексеева О. Навчальні процеси та особистість студента очима соціологів / О. Алексеева // Проблеми соціології. – К., 1992. – Вип. 1.
2. Астахова В. Трансформация социальных функций высшего образования в современных условиях. / В. Астахова. – Х., 1999.
3. Астахова В. Социология образования в Украине / В. Астахова, Е. Батаева, Е. Михайлева, В. Матвеев // Социс. – 2013. – № 1. – С. 91 – 99.
4. Ахмадеев А. Каким быть сельскому учителю / А. Ахмадеев // Социс. – 1991. – № 9.
5. Батурин В. Социология образования: учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по направлению и специальности «Социальная работа» / В. Батурин. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2011. – 191 с.
6. Білоусова Н. Вивчаємо ціннісні орієнтири старшокласників / Н. Білоусова // Рідна школа. – 1997. – № 6.
7. Бойко Л. Трансформация функций высшего образования и социальные позиции студенчества / Л. Бойко // Социс. – 2002. – № 3.
8. Гавриленко І. Соціологічний моніторинг і діагностика в освіті / І. Гавриленко // Освіта і управління. – 1998. – № 2.
9. Державна національна програма „Освіта. Україна ХХІ ст.”. – К., 1994.
10. Добрускин М. Школа и вуз: преимущество или обособленность / М. Добрускин // Социс. – 2000. – № 6.

11. Зиятдинова Ф. Престиж профессии учителя / Ф. Зиятдинова // Социс. – 1991. – № 8.
12. Кран Х. Як живеш, студент: деякі результати порівняльного соціологічного дослідження проблем вищої освіти в Україні і Канаді / Х. Кран, Н. Черниш // Філософська і соціологічна думка. – 1992. – № 1.
13. Кремень В. Освіта наших дітей / В. Кремень // Голос України. – 1998. – 11 вересня.
14. Крухмалева О. Современные тенденции в получении образовательных услуг / О. Крухмалева // Социс. – 2001. – № 9.
15. Корсак К. Про роль Учителя в освіті ХХІ ст. / К. Корсак // Початкова школа. – 2001. – № 4.
16. Купцов В. Образование в современном мире / В. Купцов // Свободная мысль. – 1991. – № 16.
17. Лапшов В. О бюджете учебного времени школьников / В. Лапшов // Социс. – 2001. – № 4.
18. Левицкий М. Учителем стать легко. Труднее им остаться (Мониторинг в сфере образования) / М. Левицкий // Учительская газета. – 1996. – № 31.
19. Лукашевич М. Соціологія: Базовий курс / М. Лукашевич, М. Туленков. – К., 2005.
20. Макаренко Е. Подготовка высококвалифицированных технических кадров в условиях кризиса / Е. Макаренко, А. Соловьев // Социс. – 2009. – № 11. – С. 103 – 107.
21. Макарова М. Болонский процесс: мнения и ожидания / М. Макарова, В. Соломенников // Социс. – 2007. – № 6.
22. Матвеева Н. О соотношении инерционности и субъективности в образовании / Н. Матвеева // Социс. – 2002. – № 3.
23. Нечаев В. Новые подходы к социологии образования / В. Нечаев // Социс. – 1999. – № 11.
24. Ніколаєнко С. Творити освіту нового типу / С. Ніколаєнко // Освіта. – 2005. – № 34.
25. Оксамитна С. Соціально-класові засади освітньої нерівності в Україні / С. Оксамитна // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2006. – № 3.

26. Осипов А. О социальном партнерстве в сфере образования / А. Осипов, П. Карстанье, В. Тумалеев, В. Зарубин // Социс. – 2008. – № 11. – С. 108 – 115.
27. Осипова Н. Студентство як соціальний суб'єкт створення національного багатства / Н. Осипова // Проблеми освіти. – К., 1995. – Вип. 1
28. Пилипенко В. Спеціальні та галузеві соціології. Навчальний посібник / В. Пилипенко. – К., 2003.
29. Прокопенко Ю. Потребности студентов в дистанционной модели образования / Ю. Прокопенко, Л. Бакшеева // Социс. – 2007. – № 3.
30. Редько О. Штрихи до соціального портрета студентської молоді / О. Редько // Вища школа: проблеми, пошуки, тенденції. Матеріали науково-методичного семінару. Випуск восьмий. – Чернігів, 2006.
31. Романова Н. Проблеми соціалізації студентів у вищому навчальному закладі / Н. Романова // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. – 2003. – № 4.
32. Русина Л. Может ли социология помочь в формировании социального заказа на образование / Л. Русина, С. Айрапетова // Социс. – 2000. – № 5.
33. Слюсар Л. Освітній потенціал населення України та деякі проблеми його формування / Л. Слюсар // Демографічні дослідження. – К., 2003. – Вип. 25.
34. Скобкин В. Выпускные надежды (О чем мечтают старшеклассники, покидая школу) / В. Скобкин // 1 сентября. – 2002. – 8 июня.
35. Сорокина Н. Проблемы взаимосвязи образования и социальной дифференциации в зеркале социологии / Н. Сорокина // Вестник Московского университета. Сер. 18. – 2001. – № 2.
36. Соціологія. Курс лекцій / За ред. В. М. Пічі. – Львів, 2002.
37. Струманский В. Гуманітарна і гуманістична освіта вчителя сучасної школи / В. Струманский // Вища і середня школа. – Вип. 16. – К., 1993.
38. Туманов Р. Соціологічні дослідження – школі. Робота соціолога в школі / Р. Туманов // Рідна школа. – 1997. – № 6.

39. Чередниченко Г. Личные планы выпускников средних учебных заведений (сравнительный анализ) / Г. Чередниченко // Социс. – 2001. – № 12.
40. Чередниченко Г. Новое в образовании и профессиональной деятельности молодежи / Г. Чередниченко // Социс. – 2009. – № 7. – С. 119 – 125.
41. Юрій М. Соціологія / М. Юрій. – К., 2004.
42. Якуба О. Соціологія. Навчальний посібник для студентів / О. Якуба. – Харків, 1996.

Змістовий модуль 8. Соціологія сім'ї та шлюбу

1. Алексеева Л. О насилии над детьми в семье / Л. Алексеева // Социс. – 2003. – № 4.
2. Антонов А. Кризис семьи и пути его преодоления / А. Антонов, В. Борисов. – М., 1990.
3. Бикметов Е. Взаимодействие семьи и школы в социализации индивида / Е. Бикматов // Социс. – 2007. – № 9.
4. Бондаренко О. Жінка і родина в дзеркалі статистики / О. Бондаренко // Українське слово. – 1995. – 1 червня.
5. Бутова С. Тенденции исследования семьи в советский и постсоветский периоды / С. Бутова, А. Демидова // Социс. – 2008. – № 12. – С. 97 – 103.
6. Водник В. Противоречия и проблемы становления студенческой семьи / В. Водник // Проблеми вищої школи. – К., 1992. – Вип. 77.
7. Галковська Т. Українська сім'я: становище критичне / Т. Галковська // Директор школи. – 2002. – № 45.
8. Григор'єва О. Неблагополучні сім'ї / О. Григор'єва // Надзвичайна ситуація. – 2003. – № 1.
9. Голод С. Социолого-демографический анализ состояния и эволюции семьи. / С. Голод // Социс. – 2008. – № 1.
10. Гончарик А. Сучасна родина: криза чи перетворення / А. Гончарик // Час. – 1997. – 17 – 23 квітня.
11. Гурко Т. Развитие личности подростков в различных типах семей / Т. Гурко, Н. Орлова. – Социс. – 2011. – № 10. – С. 99 – 108.

12. Дементьева И. Современная семья в зеркале социологии / И. Дементьева // Воспитание школьников. – 1995. – № 5.
13. Дементьева И. Социальное самочувствие семьи / И. Дементьева // Социс. – 2008. – № 9. – С. 102 – 109.
14. Здравомыслова О. Брак, любовь, свобода (семья в современных условиях) / О. Здравомыслова // Семья и школа. – 1996. – № 9.
15. Комарова А. Результати соціологічного дослідження „Сучасна ім'я: проблеми, перспективи розвитку” / А. Комарова // Уряду України, Президенту, законодавчій, виконавчій владі (Прогнози, пропозиції наукових та практичних працівників). – К., 1994.
Т. 1. – К., 1994.
16. Лавриненко Н. Гендерные отношения в украинской семье / Н. Лавриненко // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2010. – № 1. – С. 138 – 162.
17. Лукашевич М. Соціологія: Базовий курс / М. Лукашевич, М. Туленков. – К., 2005.
18. Мацковский М. Социология семьи: проблемы теории, методологии, методики / М. Мацковский. – М., 1998.
19. Мустаева С. Социальные проблемы современной семьи / С. Мустаева // Социс. – 2009. – № 7. – С. 109 – 113.
20. Постовой В. Ціннісні орієнтації української сім'ї / В. Постовой // Педагогіка і психологія. – 1997. – № 1.
21. Сидоренко Ю. Сучасна українська сім'я як клієнт соціальної роботи / Ю. Сидоренко // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. – 2003. – № 2.
22. Сімейний Кодекс України. – К., 2002.
23. Смелзер Н. Социология / Н. Смелзер. – М., 1994.
24. Соколова С. Сім'я на межі (Українська сім'я сьогодні) / С. Соколова // Дзеркало тижня. – 2004. – № 18 – 19.
25. Соціологія. Підручник / За ред. В. М. Пічі. – Львів, 2004.
26. Соціологія. Підручник / За заг. ред. В. П. Андрущенко, М. І. Горлача. – К. – Х., 1998.
27. Соціологія. Підручник / За ред. Н. Осипової. – К., 2003.
28. Тадевосян Э. В. Социология / Э. Тадевосян. – М., 1999.
29. Танчин И. Соціологія. Навчальний посібник / И. Танчин. – К., 2007.

30. Федотова Ю. Проблема понимания кризиса семьи / Ю. Федотова // Социс. – 2003. – № 11.
31. Шеляг Т. Сложный и противоречивый мир семьи / Т. Шеляг // Социальная педагогика. – 2004. – № 2.
32. Юрій М. Соціологія / М. Юрій. – К., 2004.
33. Якуба О. Соціологія. Навчальний посібник для студентів / О. Якуба. – Харків, 1996.

Змістовий модуль 9. Соціологія конфлікту

1. Берлач А. Конфліктологія. Навчальний посібник для дистанційного навчання / А. Берлач, В. Кондрюкова. – К., 2007.
2. Бурлачук В. Життєвий світ та культура конфлікту / В. Бурлачук // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 1998. – № 4 – 5.
3. Вареникина И. Преодоление возможных конфликтных ситуаций между учителем и учеником на уроке / И Вареникина // Вопросы психологии. – 1996. – № 3. – С. 71 – 76.
4. Данакин Н. Технология разрешения социальных конфликтов (спецкурс) / Н. Данакин // Социс. – 1993. – № 7 – 9.
5. Дмитриев О. О социальной дезинтеграции и конфликте / О. Дмитриев // Социс. – 1992. – № 10.
6. Дубровський І. Конфліктологія та соціальна сфера України / І. Дубровський, М. Дубровський // Нова політика. – 1997. – № 2.
7. Зайцева А. Социально-трудовой конфликт – это норма / А. Зайцева // Социс. – 1993. – № 8.
8. Здравомыслов А. Социология конфликта / А. Здравомыслов. – М., 1995.
9. Иванов В. Межнациональные конфликты: социопсихологический аспект / В. Иванов // Социс. – 1992. – № 4.
10. Ковешников Ю. Урегулирование конфликтов: творческий подход / Ю. Ковешников // Учительская газета. – 1996. – № 31.
11. Колінз Р. Теорія конфлікту у сучасній макроісторії соціології / Р. Колінз // Філософська і соціологічна думка. – 1993. – № 6.

12. Перебенеснюк В. Соціальні конфлікти і молодь / В. Перебенеснюк, І. Бекешкіна. – К., 1994.
13. Пірен М. Основи конфліктології / М. Пірен. – К., 1997.
14. Сірій Є. Соціологія: Загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії / Є. Сірій. – К., 2004.
15. Солодков В. Специфіка соціальної дії / В. Солодков // Рідна школа. – 1996. – № 4.
16. Социальные конфликты в условиях переходного периода («круглый стол») // Социс. – 1993. – № 4.
17. Соціологія. Курс лекцій / За ред. В. М. Пічі. – Львів, 2002.
18. Соціологія. Підручник / За ред. В. М. Пічі. – Львів, 2004.
19. Соціологія. Підручник / За ред. В. Городяненка. – К., 2002.
20. Соціологія. Підручник / За ред. Н. Осипової. – К., 2003.

Змістовий модуль 10. Соціологія громадської думки

1. Буткевич М. Социология, власть, общественное мнение / М. Буткевич // Социс. – 1993. – № 7.
2. Головаха Є. Уроки невдалого перевороту: громадська думка 20 – 26 серпня / Є Головаха // Український оглядач. – 1992. – № 7.
3. Делать мнение: новая политическая игра // Полис. – 1992. – № 3.
4. Заславская Т. Социализм, перестройка и общественное мнение / Т. Заславская // Социс. – 1991. – № 8.
5. Левада Ю. Людина, натовп та маса в громадській думці / Ю. Левада // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 1998. – № 1 – 2.
6. Матусевич В. Громадська думка: критерії ідентифікації / В. Матусевич // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2002. – № 2.
7. Міщенко М. Міфологія громадської думки і процес економічних реформ в Україні / М. Міщенко // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 1998. – № 12.
8. Молочко В. Українська влада та суспільство в епоху Кучми: корені протистояння / В. Молочко, Н. Молочко // Вища школа: проблеми, пошуки, тенденції. Матеріали науково-методичного семінару. – Випуск сьомий. – Чернігів, 2005.

9. Оссовський В. Проблеми ідентифікації громадської думки / В. Оссовський // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 1998. – № 1 – 2.
10. Сірий Є. Соціологія: Загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії / Є. Сірий. – К., 2004.
11. Соціологія. Підручник / За ред. В. Городяненка. – К., 2002.
12. Соціологія. Підручник / За ред. Н. Осипової. – К., 2003.
13. Пилипенко В. Спеціальні та галузеві соціології. Навчальний посібник / В. Пилипенко. – К., 2003.
14. Якуба О. Соціологія. Навчальний посібник для студентів / О. Якуба. – Харків, 1996.

Змістовий модуль 11. Соціологія праці

1. Бернштейн А. Круг чтения: о труде учителя / А. Бернштейн // Знание – сила. – 1996. – № 10.
2. Буткалюк В. Качество трудовой жизни как составляющая качества жизни / В. Буткалюк // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2010. – № 4. – С. 138 – 151.
3. Величко С. Соціально-педагогічні чинники формування творчої педагогічної діяльності вчителя / С. Величко // Педагогіка і психологія. – 1996. – № 3.
4. Волков Е. Социология труда: учебное пособие / Е. Волков. – М.: Издательский дом „АТИСО”, 2008. – 303 с.
5. Головатий М. Соціальні питання праці і зайнятості молоді / М. Головатий. – К., 2006.
6. Молодь України у дзеркалі соціології / за ред. О. Балакіревої, О. Яременко. – К., 2001.
7. Петюх В. Ринок праці та зайнятість / В. Петюх. – К., 1997.
8. Пилипенко В. Спеціальні та галузеві соціології. Навчальний посібник / В. Пилипенко. – К., 2003.
9. Полторак В. Соціологія. Основи соціології праці та управління / В. Полторак. – К., 1992.
10. Рыбакова А. Трудности учительской профессии / А. Рыбакова // Педагогіка. – 1993. – № 2.
11. Симончук Е. Професійна структура сучасної України / Е. Симончук // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2009. – № 3. – С. 62 – 99.

12. Сірий Є. Соціологія: Загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії / Є. Сірий. – К., 2004.
13. Скуб Б. Путівка в життя: штрихи к идее профессионализации молодежи в Украине / Б. Скуб // Персонал. – 1998. – № 4.
14. Соціологія. Підручник / За ред. В. Городяненка. – К., 2002.
15. Таранов И. Интеллектуальный труд, наука и образование. Кризис в Украине / И. Таранов. – Харьков, 1994.
16. Темницький А. Мотивация интенсивного труда рабочих промышленного предприятия / А. Темницкий, О. Максимова // Социс. – 2008. – № 11. – С. 13 – 23.
17. Тощенко Ж. Социология труда: учебник для студентов вузов, обучающихся по специальностям „Социология” и „Экономика труда” / Ж. Тощенко. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. – 423 с.
18. Українське суспільство: моніторинг, 2000. Інформаційно-аналітичні матеріали. – К., 2000.

Змістовий модуль 12. Соціологічне дослідження як вид наукового пізнання. Методи збору та аналізу соціологічної інформації

1. Батыгин Г. Лекции по методологии социологических исследований. Учебник для студентов гуманитарных вузов и аспирантов / Г. Батыгин. – М.: Аспект-Пресс, 1995. – 278 с.
2. Горшков М. Прикладная социология: методология и методы: интерактивное учебное пособие / М. Горшков, Ф. Шереги. – М.: Институт социологии РАН, 2011. – 1 CD ROM.
3. Добренъков В. Методы социологического исследования: Учебник / В. Добренъков, А. Кравченко. – М.: ИНФРА-М, 2004. – 768 с.
4. Как провести социологическое исследование / Под. ред. М. К. Горшкова, Ф. Э. Шереги. – М.: Политиздат, 1990. – 288 с.
5. Лукашевич М. Соціологія: Базовий курс / М. Лукашевич, М. Туленков. – К., 2005.
6. Методы сбора информации в социологических исследованиях / под ред. В. Андреевкова, О. Масловой. – М.: Наука, 1990.
7. Павліченко П. Соціологія. Навчальний посібник / П. Павліченко, Д. Литвиненко. – К., 2000.

8. Паніна Н. Технологія соціологічного дослідження. Курс лекцій / Н. Паніна. – К., 1996.
9. Пилипенко В. Трудова поведінка за умов ринкової економіки і проблеми соціологічного дослідження / В. Пилипенко // Філософська і соціологічна думка. – 1993. – № 6.
10. Попова І. Соціологія. Пропедевтичний курс: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / І. Попова. – К.: Тандем, 1996. – 271 с.
11. Рабочая книга социолога / под ред. Г. В. Осипова. – М.: Наука, 1983. – 323 с.
12. Сірий Є. Соціологія: Загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії / Є. Сірий. – К., 2004.
13. Соціологія. Короткий енциклопедичний словник / Уклад. І. В. Волович та ін. – К., 1998.
14. Соціологія. Курс лекцій / За ред. В. М. Пічі. – Львів, 2002.
15. Соціологія. Підручник / За ред. В. М. Пічі. – Львів, 2004.
16. Соціологія. Підручник / За заг. ред. В. П. Андрущенко, М. І. Горлача. – К. – Х., 1998.
17. Соціологія. Підручник / За ред. В. Городяненка. – К., 2002.
18. Сурмин Ю. Методология и методы социологических исследований: Учеб. пособие / Ю. Сурмин, Н. Туленков. – К.: МАУП, 2000. – 304 с.
19. Тезаурус социологии. Кн. 2. Методология и методы социологических исследований: темат. слов.-справ. / под. ред. Ж. Т. Тощенко. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2013. – 415 с.
20. Черниш Н. Соціологія: Курс лекцій / Н. Черниш. – Львів, 1998.
21. Черниш Н. Соціологія. Курс лекцій / Н. Черниш. – Вид. 3-є, перероб. і допов. – Львів, 2003.